

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Άριθμός 41

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΛΟΥΚΑ

18-10-2026

Συνεχίζεται, αδελφοί μου, ή αναφορά στά αρχιερατικά ἄμφια τοῦ Ἐπισκόπου:

Ο ΕΓΚΟΛΠΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ: Ὁ Σταυρός κυριαρχεῖ ἀπό τήν ἰδρυση τοῦ χριστιανισμοῦ καί εἶναι ή δόξα καί ὁ θρόνος τοῦ Θεανθρώπου. «Σταυρωθέντα τε ὑπέρ ἡμῶν καί διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν», ἀναφωνεῖ τό «Σύμβολο τῆς πίστεως» μας. Ὁ Συμεών Θεσσαλονίκης ἀναφέρει ὅτι «ἐν τούτῳ δέ τῷ σταυρῷ καί Παῦλος καυχᾶται, καί πάντες ἅγιοι, οὐ νοητῶς μόνον, ἀλλά καί αἰσθητῶς αὐτόν τιμῶντες καί ἀσπαζόμενοι». Ὁ Σταυρός κρέμεται ἀπό τόν λαιμό τοῦ Ἐπισκόπου. Σταυρό παρέχει ὁ Ἐπίσκοπος καί στούς ἀξιωματούχους ἱερεῖς τούς ὁποίους καί χειροθετεῖ μέ εἰδική εὐχή. Ὁ Γερμανός Κωνσταντινουπόλεως λέγει πῶς ὁ Σταυρός εἶναι σύμβολο κακοπάθειας. Καί παρατηρεῖ, ὅτι ὅσοι θέλουν νά ζήσουν «κατά Χριστόν, ἐπὶ τῶν ὤμων αἴρουνσι τόν σταυρόν αὐτοῦ, ὃ ἐστίν ή κακοπάθεια». Ἐπίσης, ὁ σταυρός δηλώνει τήν αὐταπάρνηση, σύμφωνα μέ τούς λόγους τοῦ Κυρίου, πού λέγει: «Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν καί ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καί ἀκολουθεῖτω μοι» (Μάρκ. 8,34). Ἐδῶ τό «λαμβάνω ἢ αἶρω ἢ βαστάζω τόν σταυρόν» ἔχει μεταφορική ἔννοια καί ἀναφέρεται στά ἐκούσια παθήματα. Ἐπίσης, ὁ Σταυρός εἶναι καί ὁμολογία πίστεως. Ὁ Συμεών γράφει: «Ὁ Σταυρός εἶναι τό τρόπαιον, ἐν ᾧ καί νικῶμεν, καί στηριζόμεθα, καί ὀδηγούμεθα, καί ποιμαινόμεθα, καί σφραγιζόμεθα, καί παιδαγωγούμεθα, καί ἐλκόμεθα εἰς τόν Χριστόν, τά πάθη νεκροῦντες, καί τούς πολεμίους διώκομεν καί πάντοτε φυλαττόμεθα».

ΤΟ ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ. Τό ἐγκόλπιο, τό ὁποῖο φέρει ὁ ἀρχιερέας ἐπὶ τοῦ στήθους του ἔχει ἀρχαία προέλευση. Ἔχει προϊστορία, γιατί, τόσο στήν ἀρχαιότητα, ὅσο καί στούς Ἑβραίους, γίνεται λόγος γιά τά λεγόμενα «φυλακτά». Ὁ ἀρχιερέας στήν Παλαιά Διαθήκη ἔχει ὡς ἄμφιό του τό λεγόμενο «λογεῖον» (Ἐξοδ. 28,22), πού εἶναι ἀντίστοιχο τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐγκολπίου. Ὁ ἀείμνηστος καθηγητής Δ. Δημητράκος

σημειώνει: «Ἀρχιερατικόν ἐγκόλπιον σημαίνει τό ὑπό τῶν ἀρχιερέων φερόμενον ἐπιστήθιον, ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ τραχήλου, διά χρυσῆς ἀλύσεως καί εἰκονίζον τόν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς ἐπίσημον διακριτικόν τῆς ἀρχιερατικῆς τῶν ἐξουσίας». Γενικά, τό ἀρχιερατικό ἐγκόλπιο ὀφείλει τήν ἀρχή του στήν ἀρχαία συνήθεια τῶν πρώτων χριστιανῶν νά φέρουν φυλακτά καί ἀπό αὐτή προέρχεται. Στήν ἀρχή τό σχῆμα του ἦταν τετράγωνο ἢ στρογγυλό καί περιεῖχε Τίμιο Ξύλο ἢ Ἱερά Λεῖψανα. Τελικά ἐπικράτησε τό ὠοειδές σχῆμα μέ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας. Ὁ Συμεών Θεσσαλονίκης γράφει πῶς τό ἐγκόλπιο συμβολίζει τήν σφραγίδα καί τήν ὁμολογία πίστεως τοῦ ἀρχιερέως καί ἡ ὁμολογία αὐτή πρέπει νά εἶναι ἀπό τήν καρδιά του. «Καί ἡ σφραγίς δέ καί ὁμολογία τῆς πίστεως ἐν τῷ τοῦ ἀρχιερέως στήθει ἐκρεμαμένη διά σταυρίου ἢ ἐγκολπίου τινός. Καί τοῦτο γάρ ἐν τῷ στήθει διά τήν ἐκ καρδίας ὁμολογίαν» (PG 155. σ. 257 Ἀπαντα). Ὁ ἀρχιερέας φέρει τό ἐγκόλπιο μέ τήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, γιά νά θυμᾶται τόν λόγο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «ζῶ δέ οὐκέτι ἐγώ, ζεῖ δέ ἐν ἐμοί Χριστός» (Γαλ. 2,20). Φρονοῦμε ταπεινῶς ὅτι πρέπει νά γίνει καί μία ἀναφορά γιά τήν ἐξωτερική ἐνδυμασία τῶν Κληρικῶν. Αὐτή τήν διακοσμεῖ καί τήν ἐξωραΐζει **τό μαῦρο ράσο**. Ἀποτελεῖται ἀπό δύο ἐνδύματα, τό ἀντερί ἢ ζωστικό καί αὐτό περισκεπάζεται ἀπό τό ἐξωτερικό ράσο, τό ὁποῖο εἶναι φαρδύτερο. Ὅταν ἀνοίξει τά χέρια του ὁ Κληρικός, σέ ἔκταση, τότε διαζωγραφίζεται ἡ εἰκόνα τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου. Ὁ ὀρθόδοξος κληρικός, αὐτός ὁ «ἀφωρισμένος (ξεδιαλεγμένος) εἰς Εὐαγγέλιον Θεοῦ» κατὰ τόν Παῦλο, φέρει μέ ὑπερηφάνια καί καμάρι τό τιμημένο ράσο, αὐτή τή δεύτερη σημαία τοῦ ἔθνους μας. Γνωρίζει ὅτι τό φόρεσαν ἄξιοι κληρικοί μέ αὐταπάρνηση καί ἔνθεο βίο. Ἡ λέξη προέρχεται ἀπό τό λατινικό «*rasum*» (ράσουμ) πού σημαίνει τό λεῖο, τό μεταξωτό. Πρόκειται ὁμολογουμένως περί ἐπιβλητικοῦ καί θεαματικοῦ ἐνδύματος. Ἀπό τόν 4^ο αἰῶνα μέ τήν ἐπίδραση τοῦ μοναχισμοῦ στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ἀρχίζει καί ἡ ἐνδυμασία τοῦ ἱεροῦ κλήρου. Τό ράσο εἶναι σύμβολο ταπεινότητος. Ἀντιπροσωπεύει τήν λιτότητα καί τήν ἀπομάκρυνση ἀπό τήν κοσμική ματαιοδοξία. Τό μαῦρο ράσο συμβολίζει τόν θάνατο τῆς παλαιᾶς ζωῆς, παραπέμπει στό πένθος γιά τίς ἁμαρτίες καί ὑπενθυμίζει τόν γενναῖο ἀγῶνα ἔναντι στά πάθη. Ὁ κληρικός φορῶντας τό ράσο ἀγάλλεται καί χαίρεται γιά τήν ἱερατική του βασιλεία, διότι γνωρίζει ὅτι αὐτό λειτουργεῖ ὡς ἀσπίδα προστασίας, διασφαλίζοντας τήν Ἱερωσύνη καί τήν παράδοση. Τό ράσο εἶναι μιά ἐξωτερική ὁμολογία τῆς ἐσωτερικῆς

πίστης καὶ ὑποδηλώνει τὴν αὐτοθυσία καὶ ἀφοσίωση στὴν Ἐκκλησία. Ὑπενθυμίζει στὸν κληρικό καὶ μοναχό ὅτι συνεσταυρώθηκε μέ τὸν Χριστό καὶ ὀφείλει νά ἀγωνισθεῖ καὶ νά συνανυψωθεῖ καὶ νά ἀναφανεῖ κληρονόμος τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Ἐνας ἱερέας ρώτησε τὸν Ἅγιο Παῖσιο: Γέροντα, λένε, «Μήπως τό ράσο κάνει τὸν παπᾶ». Πρόσεξε, τοῦ λέγει ὁ ἅγιος, ἔχομε δύο ἐλιές πού ἢ μία ἔχει φύλλα καὶ ἢ ἄλλη δέν ἔχει. Ποιά ἀπό τίς δύο σοῦ ἀρέσει; Στό καλύβι μου μιά φορά ξεφλούδισα τὸν κορμό μιᾶς ἐλιάς πού ἦταν στὴν αὐλή καὶ ἔγραψα: «Τά δένδρα πέταξαν τὴν στολή τους, θά δοῦμε τὴν προκοπή τους!...» καὶ δίπλα ἔγραψα: «Παπᾶς ἀράσωτος, ἄρα ἄσωτος». Ἐκεῖνο τὸν καιρό συζητοῦσαν πολύ τό θέμα νά μὴν φοροῦν οἱ ἱερεῖς ράσα. Ὁ φλογερός ἐπίσκοπος Φλωρίνης αἰμίνηστος Αὐγουστῖνος Καντιώτης ἔλεγε: «Ἡ Ἐκκλησία μας στὶς μέρες τῆς δοκιμασίας πού ζοῦμε ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἁγίους καὶ ἐμπνευσμένους κληρικούς, πού θά φορέσουν καὶ θά τιμήσουν τό τιμημένο ράσο καὶ θά τό κάνουν λάβαρο τῶν πιό ωραίων ἀγώνων γιὰ τὴ θρησκευτική, ἠθική καὶ ἐθνική ἀναγέννηση τοῦ Γένους μας. Καὶ στοὺς δικούς μας χρόνους σέ μὴ χριστιανικά κράτη ἀπαγορεύουν τὴν ἐμφάνιση τῶν ὀρθοδόξων κληρικῶν μέ τό ράσο. Στὴν Τουρκία, λόγου χάρη, ὕστερα ἀπὸ τὴ μικρασιατικὴ καταστροφή τό 1922, ἀπαγορεύτηκε τό ράσο πλήν τοῦ Πατριάρχου. Μέ τὸν τρόπο αὐτό οἱ Τοῦρκοι φανερώνουν τὴν ἄρνησή τους πρὸς τὸν ὀρθόδοξο ἐλληνικό κλῆρο, καθὼς γνωρίζουν πολύ καλά πὼς ὁ κλῆρος ἦταν ἐκεῖνος πού διατήρησε τετρακόσια χρόνια καὶ δέν ἄφησε νά πεθάνει ἢ ἐθνικὴ συνείδηση». Νά συμπληρώσωμε καὶ γιὰ τό **καλυμμαύχι**. Αὐτό καλύπτει τὴν κεφαλὴ τοῦ κληρικοῦ, παλαιότερα καὶ τοῦ αὐχένα, ἀπὸ ἐδῶ πῆρε καὶ τό ὄνομά του. Εἶναι κυλινδρικό μέ γωνιώδη γεῖσο γιὰ τοὺς κληρικούς, ἐνῶ γιὰ τοὺς μοναχοὺς εἶναι πιό χαμηλό καὶ χωρὶς γωνίες καὶ γεῖσο καὶ λέγεται καλουπάκι. **Τό ἐπιρριπτάριο** εἶναι μαῦρο ὕφασμα καὶ τοποθετεῖται πάνω ἀπὸ τό καλυμμαύχι. Γί' αὐτό καὶ λέγεται καὶ ἐπανωκαλύμμαυχο. Τό φοροῦν ὁ ἐπίσκοπος, οἱ ἱερομόναχοι καὶ οἱ μοναχοί (κουκούλι). Συμβολίζει τὴν μοναχικὴ ὑπακοή, τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ τὴν ἀφιέρωση στὴν Ἐκκλησία.

Χριστιανοί μου,

μέ τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ φέραμε εἰς πέρας τὴν ἐνότητα «Τά ἄμφια τῶν κληρικῶν». Προσευχὴ μας στὸν Κύριο, ὅπως καθιστᾶ τοὺς κληρικούς μας ἀξίους τῆς ἀποστολῆς τους. **ΑΜΗΝ!**